

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VII. Diluitur aliud Argumentum ex læsione libertatis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

nem Thomistarum sententiam, omnipotentia in Deo, sit intellectus ejus practicus, ut connotans voluntatem, & producens res ad extra, per actum impetu, formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem, ut constat ex dictis articulo ultimo præcedentis disputationis: Ergo si scientia visionis sit fundata in decreto, habebit medium virtualiter distinctum à medio scientiæ possibilium.

176 Respondeo decretum liberum non esse motivum, seu medium, in quo Deus cognoscit futura, per modum rationis formalis, sed solum per modum applicationis omnipotentia, in qua, ut per decretum applicata, cognoscuntur futura, ingredientem omnipotentia in ratione formali objectiva, & decreto ut conditione applicante. Cum enim representatio creaturarum in Deo, super continentiam illarum fundetur: decretum autem non sit ratio continendi illas, sed applicatio tantum omnipotentia, ratione cujus Deus illas præcontinet: consequens est ut decretum, nec sit, nec esse possit ex parte objecti, ratio formalis representandi illas. Juxta quam doctrinam, facilis est responsio ad argumentum. Nam ut inter prædictas scientias, esset virtualis distinctio, deberet distinctio virtualis inveniri non solum in conditione applicante, sed inter illorum motiva: quod non contingit in præsentia. Ita Illustrissimus Dominus Godoy, Oxoniensis Episcopus, in manuscriptis Tractatus de scientia Dei.

§. VII.

Diluitur aliud argumentum ex lesione libertatis.

177 **O**bjicies ultimò: Si præscientia Dei respectu futurorum absolutorum, sit fundata in decreto efficaci & absoluto, non poterit ejus infallibilitas conciliari cum libertate, & contingentia rerum. Vel enim causa libera possunt resistere tali decreto, & ejus motioni, vel non? Si primum, divina præscientia poterit falli: quia oppositum ejus quod Deus præcivit, poterit evenire. Si secundum, destruetur libertas; cum de ratione causæ liberæ sit, quod possit resistere divino decreto, ejusque motioni, & facere oppositum ejus quod Deus decrevit, & præcivit.

178 Respondeo primò, Illud argumentum posse facile retorqueti in Adversarios: cum enim divinum decretum sit non solum prima causa determinata futuriæ in rebus, sed etiã primum principium, primaque veluti radix totius libertatis creatæ, & participatæ, ut supra ostensum fuit, si præscientia Dei respectu futurorum, sit independens à decreto, eoque anterior; neque erit certa & infallibilis, cum ante decretum, nihil sit cognoscibile, ut certò futurum; neque res erunt futurae liberæ, & contingentia, sed necessariæ, & ex natura rei: quia erunt future, ante primum principium, & primam radicem totius libertatis, & contingentia; & ex vi, ac natura oppositionis contradictoria, quæ est causa necessaria necessitate absolutâ, ut ibidem arguebamus. Unde tantum abest, quod sententia Adversariorum, idonea sit ad concordiam infallibilitatis divinæ præscientia, cum libertate creatæ explicandam; quin potius utramque profus tollat & destruat, ipsamque hominis libertatem, in suo primo principio præfocet & extinguat, & ibidem pluribus argumentis demonstravimus. Quare eorum sententia, non concordia, sed potius discordia libertatis cum divina præscientia, appellanda est.

A Respondeo secundò, negando sequelam Majoris, ad cujus probationem, dicendum est, causas liberæ posse resistere seu dissentire divino decreto, & ejus motioni, potentia antecedenti, & in sensu diviso: non tamen potentia consequenti, & in sensu composito: ita ut de facto conjungatur & componatur actualis resistentia, seu dissensus, cum divino decreto, ejusque motione. Sicut etiam dicere tenentur omnes defensores gratiæ congruæ: illa enim nunquam de facto conjungitur cum actuali resistentia, seu dissensu. Quia ergo causæ liberæ, prout subsunt divino decreto, ejusque motioni, servant potentiam ad resistendum, & ad eliciendum actum oppositum, non læditur illarum libertas: sed quia de facto nunquam resistunt, nec unquam conjungitur actualis dissensus cum decreto efficaci, & motione ipsius; divina præscientia quæ in illo fundatur, nunquam fallitur. Et sic illa duo extrema, quæ videntur inter se opposita, facile conciliantur, & in concordiam adducuntur.

B Ratio autem fundamentalis talis concordie, petitur ex efficacia voluntatis divinæ, quæ attingit non solum substantiam nostrorum actuum, sed etiam modum libertatis, qui reperitur in illis: ut docet D. Thomas locis præcitatæ, præsertim 1. p. quæst. 19. art. 8. in corp. & in resp. ad 2. ubi sic habet. *Ex hoc quod nihil voluntati divinæ resistit, sequitur quod non solum fiat ea que Deus vult fieri; sed quod fiant contingenter vel necessario, quia sic vult fieri Deus.* Quæ verba valde notanda sunt: Illa enim ad vivum exprimit infinitam illam efficaciam divinæ voluntatis, dativam & causativam libertatis, quia est infinite efficax, & quia ei resisti non potest. Unde id quod Adversarii putant maxime nocere libertati, scilicet quod non possit homo divino decreto, ejusque motioni, resistere (intellige potentia consequenti, & in sensu composito) est id quod maxime illam firmat, & statuit: si enim ei non potest resisti, & illa vult ut liberè operetur, firmum & certum est, quod liberè operabimur. Quam etiam doctrinam expressè tradit Anselmus, cujus nomine, in hac materia, maxime abutuntur Adversarii. Ille enim in concordia prædest. cap. 1. sic loquitur. *Quoniam quod Deus vult, non potest non esse: si Deus vult voluntatem humanam, nulla cogi vel prohiberi necessitate ad volendum, tunc necesse est voluntatem esse liberam, & esse quod vult.*

Dices, Idem Anselmus libro 1. *cur Deus homo* cap. 18. docet quod omnis suppositio antecedens, quæ condescendit ex libertate & electione nostræ voluntatis, tollit libertatem: Sed divinum decretum, & ejus motio, est aliqua suppositio antecedens, quæ non descendit ex libertate, & electione nostræ voluntatis: Ergo tollit ejus libertatem.

E Respondeo primò, negando absolutè Majorem: Indifferentia enim objectiva judicii, est aliqua suppositio, quæ antecedit electionem nostræ voluntatis, & tamen non tollit, sed potius causat libertatem. Item in sententia Adversariorum, scientia simplicis intelligentiæ, ut habet adjunctum decretum, est causa futuriæ in rebus, ac proinde aliqua suppositio illam antecedens (cum omnis causa debeat esse prior, saltem naturâ, suo effectu) & tamen non tollit libertatem, & contingentiam rerum, ut illi profitentur. Nec Anselmus unquam dixit, quod suppositio antecedens tollat libertatem, sed suppositio

ratio necessitatis, & orta ex causis naturalibus, & necessariis: sicut Solem oriri necessarium est quo exemplo ipsemet utitur. Imò Sylvius in opusculo de primo motore, & Doctores Lovanienses in justificatione Censuræ, affirmant hanc propositionem. *Quidquid ex impedibili per necessarium consequentiam sequitur, hoc impedibile est, & necessarium*, quam olim docebat quidam Petrus de Rivo, Philosophiæ in Universitate Lovaniensis Professor, fuisse à Xisto IV. Anno 1476. tanquam erroneam damnatam, & An. 1776. tanquam in Tractatu de prædeterminatione.

7. Respondeo secundò, D. Thomam (supposito Anselmi nomine) hoc idem argumentum, in eodem serè terminis sibi proponere 1. p. quæst. 19. art. 8. ubi tertio loco sibi obicit. *Illud quod habet necessitatem ex priori, est necessarium absolute: sed res creata à Deo, comparatur ad voluntatem divinam, sicut ad aliquid prius à quo habent necessitatem: sequitur ergo quod omne quod Deus vult, sit necessarium absolute.* Cui argumentum sic respondet: *Ad tertium dicendum, quod posteriora habent necessitatem à prioribus, secundum modum priorum: unde & ea que sunt à voluntate divina, talem necessitatem habent, qualem Deus vult ea habere; scilicet vel absolutam, vel conditionalem tantum; & sic non omnia sunt necessaria absolute.* Quibus verbis significat, quod quamvis decretum voluntatis divinæ, in quo fundatur præscientia futurorum, antecedit actus nostros liberos, prioritatem naturæ, & causalitatis; non tamen destruit eorum libertatem, nec ullam in eo inducit necessitatem, nisi infallibilitatis & consequentiæ, quæ libertati non præiudicat: *Quia (inquit) posteriora habent necessitatem à prioribus, secundum modum priorum, & qualem priora volunt ea habere: divina autem voluntas, quæ ratione suæ infinitæ efficacis, est prima radix libertatis & contingentis rerum, non vult nostros actus liberos quos prædefinit, aliam habere necessitatem, quam infallibilitatis, & consequentiæ.* Videri etiam potest S. Doctori Petri h. m. lect. 14. & quæst. 23. de Verit. art. 7. ad 1. ubi idem argumentum, quod est palmarium apud Adversarios, sibi opponit, & alio modo dissolvit.

8. Respondeo tertio, distinguendo illam propositionem: *Omnis suppositio antecedens, que non oritur ex nostra libertate, vel ex radice & principio illius, eam tollit: concedo.* Si oriatur à nostra libertate, vel ab eius principio, & radice nego. Suppositio autem decreti prædeterminantis, in quo fundatur præscientia futurorum, licet non procedat ab ipsa libertate, & electione voluntatis humanæ, oritur tamen ab eius primo principio, primaque veluti radice, efficacia scilicet divinæ voluntatis, quæ ut docet D. Thomas locis supra citatis, est primum principium, primaque veluti radix libertatis, & contingentis rerum. Adde quod Deus, ut dicit Augustinus de corrept. & gratia cap. 14. magis habet in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines unde si suppositio, quæ descendit ex potestate, & dominio nostræ voluntatis, non tollit eius libertatem, à fortiori, nec illa quæ descendit à Deo, tanquam à primo libero, & supremo Domino nostram voluntatē. Adde etiam, quod D. Thomas 3. contra Gent. cap. 88. & aliis in locis alibi referendis, docet Deum non debere considerari, tanquam aliquod agens ex-

trinsecum respectu nostræ voluntatis; eo modo quo alia agentia creata, sed potius ut intimè illi conjunctum, tanquam author & principium eius libertatis: unde sicut suppositio quæ oritur ab indifferenti iudicio rationis, quamvis antecedit electionem nostræ voluntatis, non tollit tamen eius libertatem, quia oritur ex aliqua potentia homini intrinseca, scilicet intellectu: ita similiter, quamvis suppositio divini decreti, & motionis illius, antecedit actus nostros liberos, prioritatem naturæ, & causalitatis, non lædit tamen earum libertatem, quia similiter oritur ab aliquo principio intrinseco, scilicet Deo, qui nobis intimior est, quam nos ipsi, & qui est veluti anima nostræ animæ: *In ipso enim vivimus, & movemur, & sumus*, ut dicitur Act. 17. Sed de hoc plura in Tractatu de Prædeterminatione, ubi concordiam libertatis nostræ, cum divinis decretis & prædefinitionibus fusè exponemus.

ARTICULUS VI.

In quo medio Deus peccata futura cognoscat?

§. I.

Premittenda ad resolutionem difficultatis.

Notandum primò, peccatum duo importare, unum de materiali, entitatem scilicet physicam, & positivam actus mali, & peccaminosi; & aliud de formali, ipsam nempe malitiam, & deformitatem, seu deviationem à regulis morum; sive in solo privativo, sive in positivo, ut connotante privationem consistat: de quo in Tractatu de Peccatis.

Notandum secundò, duplex esse decretum in Deo: Unum positivum, quod decernit positivè concurrere ad entitatem cuiuscumque actionis, sive bonæ, sive malæ; aliud permissivum, quod statuit permittere malitiam peccati, & denegare auxilium speciale ad illam evitandam: de ratione enim universalis provisoris est, permittere aliquos defectus, tam in ordine morali, quam naturali, ut inde magis reluceat pulchritudo Universi, & manifestetur ordo suæ iustitiæ. Unde Augustinus in Enchir. cap. 95. *Non fit aliquid, nisi omnipotens fieri velit, vel sinendo ut fiat, vel ipse faciendo.* Quibus verbis, utrumque decretum, permissivum scilicet & positivum clarè expressit. Et D. Thomas in hac quæstione art. 9. ad 3. *illa solum sunt futura, quæ Deus permittit esse, vel vult esse.* Ubi per permissionem tangit peccata, quæ Deus permittit, & non vult: per volutionem verò, significat bona quæ Deus non solum permittit, sed etiam vult, & approbat, atque positivè decernit.

Notandum tertio, quòd aliud est dicere, liberum arbitrium creatum, esse defectibile ex natura sua, & aliud, ipsum ex se, & ex sua natura, esse determinatum ad malum. Illud enim est veritas Catholica: hoc autem est error etiam contra lumen naturale. Illud possibilitatem dicit deficienti à fine, & à lege Dei: quia facultas liberi arbitrii, non est ipsa regula suarum actionum; hoc autem refert determinationem ad malum, in Authorem naturæ, qui liberum arbitrium produxit: quæ est Manichæorum hæresis. Illud, ut sæpè docent SS. Augustinus, & Thomas,

net in Bibliotheca

Disp. 6.

Disp. 3. art. 1. 185

186